

İSTANBUL SERİRİYATI

Sahibi : Dr. Mazhar Osman Uzman

HER AY BAŞINDA
ÇIKAR

Adres : İstanbul, Cağaloğlu 23

Askeri Hekimlik hatıralarından :

Yaralı bir (Orman Perisi)

Hocam Ordinaryüs Prof. Mazhar Osman Uzman'a

Yazan : Dr. Rahmi Duman
İstanbul Üniversitesi Bakırköy
Akliye Seririyatı Asistanı

Burası Üsküdar 40 kilometre mesafede şirin bir köy... Yakınımızda evvelâ meşhur Taşdelen menbaı var.Sonra muhtelif uzaklıklarda Dudullu, Samandıra, Paşa ve Alemdâr köyleri var. Önümüzde alabildiğine uzanan zümrüt çayırılıkta ordumuzun küheylanları otuyor. Onların hemen hemen yanı başında da temiz hava ve bol gıdanın gökrettiği Arslan Mehemedler, kisbet giyib yağlı güreş tutuyorlar... Öğleden sonra müfrezenin baytarı, Kumandanı, Subayları atlara biniyoruz.. Civar köyleri geziyoruz. Köylülerle konuşuyoruz... Ve hemen herzaman bu köylerin "gür ormanlarından ve akar sularından geçerek (Taş delende) karar kılıyor. Yağmurlu saatlarda tekmil arkadaşlar benim çadırımda toplanıyorlar ve kitaplarını karıştırıyorlar, resimlerine bakıyorlar.. ve birbiri arkasına Doktor :

— Adipozitaz nedir ?

— Katatoni ne Demek ?

— Şizofreni nedir ?

Ataksik yürüyüş ne demek ? gibi suâlleri sıralıyorlar... İçlerinden biraz genişçe düşünen biri elindeki (kitabı mukaddesi) kapatıyor ve

Doktor (Hazreti İsa) iki sene yatan bir kütürümü yürütmüş.. nasıl olur.. ben buna inanmıyorum... Diğeri atılıyor... Doktor niçin ona (Mesih) diyorlar...

Benim cevabımı dinleyen bile yok şimdi bütün başlar bir araya toplanmış hayretten büyüyen gözlerle : sar'a nobeti esnasında gelinlik kızını kesen hastanın resmine bakıyorlar...

***

Çadırların önünde (Şile) otobüsü durdu : İstanbuldan bir arkadaşım misafiri gelmiş.. etrafını aldılar... Çardağa getirdiler... Misafir (İstanbul hediyesidir) diye içenlere (Yenice) sigarası ikram ediyor.

11 Haziran perşembe :

Öğleden sonra atlara bindik civardaki bir köye gittik. Köyün evleri bitmiş ve ormana henüz girmiştik. Kafilenin en yaşlısı atını yanına sürdü :

— Doktor Pençerede bir yüz ve bir çift göz gördüm, emin ol bekâr olmuş olsaydım gider anasının babasının eline yapışır mutlaka o kızı alırdım... ve derin derin içini çekerek ilâve ediyor :

— Hatta.. Hatta... Doktor kanunlar müsait olsa şimdi bile bir dakika tereddüt etmem ... gülüyoruz .. İçimizden biri cevap veriyor :

— Zatialinize ormanda periler gözükmüş olsa gerek

12 Haziran cuma :

Civarda bir hastaya gitmiştim, döndüğümde

arkadaşları çardakda toplu bir halde buldum. Bana şu haberi verdiler:

— Çayırın müteahhidi Baytarımız Binbaşı İsmaili ziyarete gelmiş, konuşma esnasında Baytar :

— Yahu demiş, sizin köyler meğer neler yetiştiriyormuş... Dün bir arkadaş evli olduğuna yana yana kül oldu.. Müteahhit derin derin içini çekmiş :

— Anladım demiş... o yalnız bizim köyün değil civar bütün köylerin en güzel kızıdır... fakat güzellik para edermi...? insanda baht olmalı.

— . . . . .

— Köyümüzden Arslan ağanın kızıdır... ve yine köy eşrafından İsmail ağanın oğlu Mehmedin nişanlısıdır. Civar köyler onların düğününü beklerken bir gün Arslan ağa birden hastalandı ve bir iki gün sonrada gözlerini yumdu... köyün ağzının tadı kaçtı... herkesin hürmetini kazanmış olan Arslan ağaya mı yanarsın?.. babasının ölümünden sonra yemeden içmeden kesilen... gece gündüz ağlayan Ayşeye mi acırsın? şaşırık kaldık.. Bir ara birkaç kişi toplandık :

—Ayşeyi bir an evvel evlendirelim, Mehmed onun yarasını sarar dedik. Felek bunada müsaade etmedi, bir akşam köye şu felâket haberi yayıldı :

—«Ayşe omuzunda testi ormândaki pınardan su getirirken önüne iri ve siyah bir yılan çıkmış Ayşe kormuş düşüp bayılmış.. testi kırılmış beli bir ağacın köküne gelmiş... Köylü ormana koşuyor, baygın Ayşeyi bir sediyeye köye getiriyorlar... bir kaç saat sonra Ayşe kendine geliyor.. birde bakıyorlar ki belinden aşağısı tutmuyor.. zavallı kız kütürüm olmuş...

Ayşe büsbütün harap oldu... ya nişanlısı Mehmed deli gibi olmuştu. Elinde bir sopa günlerce Ayşenin düşüp bayıldığı yerde yılanı bekledi...

Öç almak için... bulamayınca fundallıklara ateş vermeye kalktı... felâket gittikçe büyüyordu. (İsmail ağa) gelinin arkasından oğluna da kaybedeceğini anladı.

Gitti Ormanda oğlunu buldu ?

— Yapma Mehmed... etme Mekmed, o hayvandır bilmez, yuva dağıtanın yuvası dağılır. Sen yılanı bağışla, Allahda sana belki Ayşeni bağışlar.. dedi... Ağladı.. yalvardı, Mehmed köye getirdi...

İsmail ağa ve Mehmed varını yoğunu Ayşenin yoluna döktüler, sağdan soldan hatta İstanbuldan Doktor getirdiler.. bir fayda çıkmadı. Bunun üzerine köylü doktorlardan ümidini kesti, hocalara baş vurdular. Şimdi hocalar gelip gidiyor. Ben onlarınla birşey yapacaklarını zannetmiyorum.

Ayşe tam iki aydır kütürüm. Yatağından kalkamıyor. Akaşamları arkasına konulan yastıklara dayanarak pencereden gelip geçenlere bakıyor ve uzakta bostanda çapa çapalayan nişanlısı Mehmed'i seyrediyor.

O arkadaşımız gibi bu felâketi bilmeyenler Ayşeye hayran... Ayşe yürüyebilen herkese hayran... bu felâket böyle uzayıp gidiyor. Ve üç dört köy şimdi onun mâtemini tutuyoa.....

Müteahhit susuyor... dinleyenler bitkin... dokunsa ağlayacaklar... bir aralık Baytar bir şey söylemiş olmak için :

— Bizim Doktor (Mazhar Osmanın muavini) Birde ona göstersek demiş Müteahhit ümitsiz dudak bükmüş : Pek alâ demiş.

.

Baytar Bana yalvarıyor: Doktor bey affet senin namına söz verdim, gidelim Ayşeyi bir gör burada tedavisi mümkün olmazsa onu Bakırköy Akliye asabiye hastanesine yatırırısın. Sevaptır.. diyor ... Ben esasen bitmişim başım önüme düştü.

— Peki dedim.

Fakat Doktorların,acı hissedenerin anlayacağı bir iç sızısı ile düşünmeye başladım: Dağların arkasında her türlü vesaitten mahrum ne yapabiliyordim. Birşey yapmayınca köylünün vereceği hüküm şimdiden belli :

— Birşey yapamıyacağı esasen belli idi... şimdiye kadar gelenler ne yaptıki o ne yapsın. Bakırköyüne götürmeğede,lüzum yok.Onun hastalığı hekimlik değil biz yine hocalardan meded umalım ... diyeceklerdi. Fakat gelde sen bunu Müfreze arkadaşlarına anlat.....

* * *

13 Haziran Cumartesi

Bardaktan boşanırcasına yağmur yağıyor. Çadırdan başımızı çıkarmak bile mümkün değil.. Yine benim çadırındayız... arkadaşlarla şundan, bundan ve ekseriya (Ayşe) den bahsediyoruz.

14 Haziran Pazar.

Öğleden sonra yağmur kesildi ve güzel bir hava açtı. Bütün arkadaşlarda aynı merak... Bende ise yukarda bahsettiğim gizli endişe... Hazırlanıyoruz... Nereye gideceğimiz mâlûm:... Ayşeye :

Müfreze Kumandanı Alâeddin, Baytar binbaşı Bay İsmail, Haydarpaşa Lisesi İngilizce Muallimi yedek Yar Subay Feyyaz ve daha 3—4 subayla sekiz kişilik bir kafile Ayşenin köyünün yolunu tuttuk.

Haraket

Arkadaşlarda merak, bende hem merak hem endişe ile üç gün evvel geçmiş olduğumuz yollardan Alemdar köyüne girdik. Pazar olduğu için köy erkekleri ve gençler kahveye ve nemazgâha gelmişlerdi. Buraları gayet koyu gölgeli hoş yerlerdir ve Ayşenin evinin etrafını çevirmiş bir halledir. Köyün ağzında sol kaldaki ilk evi gösterdiler :

— İşte dediler... Ayşenin evi...

Dar, gülpeşesiz ve minare merdiveni gibi dik bir merdivenden beni üst kata çıkardılar...

Bir odanın kapısını açtılar... Ayşe penceresinin önüne çekilen karyolasında up uzun yatıyordu... Burada mübalâğasız ve rıyasız şunu söyleyimki Ayşe bir peygamberi, hatta bir doktoru kendisile meşgul edecek kadar güzel bir kızdı. Saf, dup duru bir yüz, ve insanı deşen baktıkça derinleşen sim siyah bir çift göz.. Size kısaca anlatmış olmak için Ayşeyi biz fanilerden biri değil... Köyünü çeviren kuyu gölgeli ormanda doğmuş, büyümüş, nihayet bir gün vurulmuş, yaralanmış böylelikle insanların eline düşmüş bir «Orman perisi» olarak kabul etmek akla ve hayale en uygun gelir.. Tatlı bir karadenizli şivesile konuşuyor. Başına gelenleri sordum, aynen yukardaki gibi.. Müteahhidin söylediği gibi anlattı.. Yalnız o büyük bayılmadan sonra muhtelif fasılalarla birkaç günler yine bayılmış, üç defada,üçer,dörder saat müddetle dili tutulmuş... O müddet zarfında hiç konuşamamış.. Bunlara birer (Mim) koydum, içime biraz su serpildi. Hastayı tepesinden tırnağına kadar hiç bir tarafını ihmal etmeden muayeneye başladım. Alından itibaren : Kaşına, gözlerine, ağzına velhasıl sıra ile aşağılara doğru indikçe endişem azalıyor, içimde ümit, hatta, neşe alâmetleri belirmeye başlıyordu. Ayşenin beyninden ve bel kemiğinden çıkan sinirler sap sağladı. Ensesinden ta en aşağılara kadar bel kemiğide sağladı, çürük ve kırık yoktu. Diz kapakları çekiç darbalarına gayet tabii cevap veriyordu.. Tabanmın altı yine tabii idi. Derin bir nefes aldım, Ayşenin dizlerini bağlayan kör düğümün yarısını çözmüştüm Hastayı yatağına ortalama oturtup muayeneme devam etmek istedim, devriliyordu... Bir tarafına annesini, bir tarafına teyzesini oturttum.. Ayşenin yürüebilmesi için lâzım olan herşey mevcuttu yalnız birşey noksandı....

Tedavi

Ayşe ne eski yazılarla nede yeni Türk harflerile okuma yazma bilmiyor.. Temiz, saf, ve cahil bir orman perisi (1)

Şimdiye kadar getirilen doktorlarda hastalığın mahiyetine nufuz edememişler yalnız (Mazhar Osmanı) tavsiye etmişler.(2) Yani hastada, hastalıkda henüz bakir.. Bunlarda benim çok işime yarar.

Çantamdan (Tansiyon) aletini çıkardım, Ayşenin sağ kolona taktım ve :

— Dikkat et Ayşe dedim koluna kuvvet vereceğim... Saatın lâstik kisesini hava ile doldurmaya başladım. Şaşkın bakışlarla tansiyon aletine bakan Ayşe bir aralık

— Of dedi..; Fazla kuvvet geldi.. Bu sefer ben.

Ayşeye telkin yapıyor.

— Dikkat et dedim bu kuvveti ben şimdi sağ bacağıma göndereceğim..

Pompanın avucumun içindeki vidasını yavaşça gevşettim, tazyik yavaş yavaş inerken bende sol elimle hastanın sağ kolundan sağ bacağına doğru hafif tazyiklerle (Massage) a başladım..

2 : Aynı hareketi sol kolu içinde tekrar ettim böylelikle sol bacağına kuvvet verdim (!)

3 : Tansiyon aletini tekrar şişirdim.. Pompası sağ elimde

4 : Ayşeye tek mil dikkatle sol elimin—omuz hizasında ve Ayşenin yarım metre önünde tuttuğum Şehadet parmağıma bakmasını söyledim.. Ayşe bakdı... Bakdı... Bakdı... 5—6 dakika sonra gözleri yaşarmıya başladı; Ayşe yarı uyumuş..; Yarı kendinden geçmiş bir halde idi. Yavaşça kalk dedim.

Ben bir hâile aktörü gibi tüylerim diken diken olmuş, merhametsiz, bir zıpkın gibi delen ve kendine doğru çeken gözlerle Ayşeye bakıyor ve yavaş yavaş geriye çekiliyordum.. Derken Aysede bir sarsıntı oldu. Canlanan bir heykel gibi ve gece uyku esnasında kalkıp dolaşan genç kızları temsil eden bir sinema artisti gibi solgun benzi ve titreyen bacakları ile annesile, teyzesinin arasında sıyrıldı, ayağa kalktı, Düşüp düşmemek arasında mütereddit... Öne doğru fazla eğilmiş.. Ve sanki havada duran şehadet parmağına dayanıyormuş gibi bir halde ilk adımı attı.. odada bir feryat yükseldi..

— Evlâdım... Bu günleri görecekmiydim... Bu onun annesi idi.. —başınla işaret ederek— Onu odadan dışarı çıkarttım.

Aynı halde ikinci adım atıldı... Ayşenin benzi sâp sarı idi... Üçüncü ve dördüncü adımlar atıldı... Oda içerisinde güçlükle dolaşabildik... Sofaya çıkmak için kapıyı açtırdım... Dar ve küçük sofa komşu kadınlarla dolmuştu... Onlar hayretten dona kalmışlar yalnız korkak

nazarlarla gözlerinin önünde dolaşan mucizeye bakıyorlar..

Ayşeye çoraplarını ve mantosunu giydirdim kendi giydi - o dik ve güpeştersiz merdivenden ben arka arkaya iniyorum, Ayşe parmağıma bakarak beni takibediyor, düşecekmiş gibi sendeliyor.. Çok tehlikeli bir vaziyetteyiz. Sokak kapısından dışarı çıktık... Namazgâh ve köy kahvesi erkeklerle dolmuş... Bizim Baytar gözlerine inanamıyor.. İhtiyar köylülere ellerini havaya kaldırmışlar Allaha şükrediyorlar. Ayşe ile namazgâhin önünde 50 metro kadar yürü-

hayat kurtardım... Allah devlete.. Millete zaval vermesin... Seni Allah gönderdi dedi.. Yine sicim gibi yaşlar boşandı.. Balkondan bize bakan Ayşeyi hepimiz selâmladık.. Taş delene çıkmak üzere büyük Ormana daldık... Bir arkadaş yanıma yanaştı :

— Anladım Doktor dedi.. Hazreti İsa'da o kütrümü böyle yürütmüş...
* * *

Ayşe yürütülüyor

dük..döndük.. Ben evin sokak kapısında kaldım :

—Haydi Ayşe, gayret Ayşe diyerek onu kendi başına merdivenden çıkarttım... Ayşe balkona geldi.. Yatağı kaldırıldı. Ben atma binmek üzere iken Kayın peder İsmail ağa koşarak geldi, seyis neferinin elinden üzeniyi aldı. Uzun senelerin izlerini taşıyan gözlerinden yaşlar akıyor, bembeyaz sakalını, titrek dudaklarını ıslatıyordu.. Üzeniyi öpmek istedi bırakmadım...

— Berhudar ol evlâdım... Bir değil iki

Haydarpaşa Lisesinin İngilizce Hocası Yar Subay Feyyaz yanıma yanaşiyor :

— Doktor diyor.. Ben felsefe mezunlarındam, şuur, tahtuşuur nedir biraz meşgul oldum, ne olur... Şu işi bana anlatıver..

Yetmiş köy çocukları peşimizi bırakmıyor ve ormanda bir çalı yığını gösteriyorlar :

— Yılan buradan çıktı.. Ayşe abla buraya düşdü bayıldı... Belî şu köklere çarptı.. Mehmed ağa bey burayı yakmak istedi...

* * *

Taşdelene çıktık, Müteahhidin kain biraderi bize mükellef bir ziyafet çekti kafileyeye hastalığın mahiyeti hakkında izahat veriyordum, uzaklardan dolu dizgin bir atlı geliyordu... Geldi.. Bu Aysenin nişanlısı Mehmeddi... Boyun büktü ve mahzun bir tavırla :

Doktor bey... Siz gittikten sonra Ayşe düşüp bayıldı. dedi.. Herkes vereceğim cevabı bekliyordu... Ben hiç istifimi bozmadım :

— Merak etme birazdan ağlayarak açılır. Biraz daha ağlar ve sonra büsbütün iyi olur hiç birşey kalmaz, şimdi sen git bana babanı gönder dedim . . Bir az sonra ihtiyar baba geldi onu bir kenara çektim.. Bazı gizli nasihatlar verdim, tenbihlerde bulundum . . Mütevekkil, boynu bükük bir peygamberi dinliyoruz gibi huşu içinde :

— Peki dedi.. Siz nasıl emrederseniz öyle yaparız... Ayrıldı.

**

Eğlence geç vakta kadar devam etti.. çadırlara döndük...

15 Haziran Pazartesi : Sabahlayın Baytarın ve Müfreze kumandanının güföltöleriyle uyan-dım :

— Yaho Doktor... Ne geniş adamsın... Bu ne uyku .. Bizi sabaha kadar uyku tutmadı. sevinçtenmi, hayrettenmi ne sayarsan say. Kalk bakalım Ayşe ne oldu bir öğrenelim diyorlar...

Onlara :

— Şimdi bizim tekrar köye gitmemiz doğru olmaz. Ben Sıhhiye onbaşısını gönderir Ayşenin hatırını sordururum dedim. Kabul ettiler... Sıhhiye onbaşısı gitti... Ve yarım saata kalmadan döndü... Halbuki köy biraz uzaktır gidip gelme 50 dakika sürer. Onbaş :

— Efendim dedi... Ayşeye köyün dışında rastgeldim yanında annesi ve nişanlısı vardı. Tarlalar arasında geziyorlardı hepimize selamları var.

Ben gülmeye başladım... Müfreze kumandanı..

— Doktor dedi.. Dün Taşdelende İsmail ağanın kulağına fısıldadığın konfransın ilk faslı bu idi galiba ... güldüm ... Diğer arkadaşlarda güldüler ... O gün bir başka arkadaşla değıştirildim ... Kışlaya, İstanbula dönme için emir aldım ...

—***—

Yeni kitaplar :

Kuduz ve kuduzun çoğalma sebepleri. Yazan : İstanbul Kuduz Tedavihanesi Başhekimi *Zekâi Tuncman*. 62 sahife. İstanbul Marifet Matbaası.

İstanbul Kuduz Tedavihanesi Başhekimi *Dr. Zekâi Tuncman* Pastör aşısının 50 inci senesi devriyesi münasebetile kuduz hakkında hepimizin ihtiyacı olan güzel bir eser meydana getirdi. Sade hekimler için değil halkıda alâkadar edecek tarzda yazılmış olan bu kitabda kuduz hakkında etrafılı malûmat bulunduğu gibi bilhassa kuduz yayılmasındaki amiller güzelce ortaya konmuştur. Kitabdaki asıl kıymet, umumî bilgiler yanında müellifin uzun senelerdenberi edindiği tecrübeler, gör-güler ve ehemmiyetli müşahedelerle süslenmiş olmasıdır.

Müellifi samimiyetle tebrik eder, Kitabının arkasında bizlere vad ettiği eser serisi ile tıbbi ve dimağı ziyafeti tamamlamasını bekleriz.

İ. Ş. Aksel

Siderine

Beyneladale, vecasız. Ampuller 2 s.m. Terkibi: Cacodyl. de fer, glyceroph. de soud, Strychnine, Serum isotonigue.

ANEMIE, CHLOROSE, CACHEXIE, NEVRASTH'MIE.

Ampulleri: Zerkiyatın kaba ete yapılması müraccahtır.

NEVROTONİN

AMPULLERİ

Beyneledale, vecasız. Ampuller tedrici dört şekli irae eder: Kokodilat dö su' şliserofosfat dö sut, striknin ve deniz suyu. 2,2 - 5 ve 10 s.m. ampullerdedir.

GLUCONATE de CALSIUM

Ampulleri

Gayet saf ve sureti hususiyede imaline muvaffak olduğumuz Gluconate de Calcium % 10 nisbetinde 3-5-10 s.m. ampullerde veca vermeksizin hastalarınıza kemali emniyetle kullanabilirsiniz.

BİZMOL

Frenğinin Bizmutla tedavisi

BİZMOL: Ağrı vermez, tesemmümüatı bizmutiye vücade getirmez. Ampul ve şişeler içerisinde. Beher 2 s.m. 0,15 Hydroxyde de Bismuth yani 0,13 madeni bismut vardır.

BİOPLAZMİN

Ampulleri

LESİTİN veya OVOLESİTİN yumurta sarısı Hülâsası maddei uzviyei fosforiye.

KOLESTERİN safra hülâsai yabisesi, maslı fiziolojik içinde muakkam sübye halinde, tahtelcilt veya beyneladale zerke mahsus Ampuller olup tamamıyle hususi usul ve vesaitle ihzar edilmiştir.

2 s.m. Ampuller 10 adetlik kutularda

5 s.m.

5

ŞARK İSPENÇİYARİ LABORATUARI Türk Anonim Şirketi

Telefon: 23172

TRICALCINE

LE

RECALCIFIANT CLASSIQUE

INDICATIONS

TUBERCULOSE
RACHITISME . SCROFULOSE
GROSSESSE . ALLAITEMENT
CARIES DENTAIRES
CONVALESCENCES
FRACTURES

Poudre, Granules, Cachets, Comprimés ve
Chocolatée halinde

TRICALCINE OPOTHERAPIQUE

Dragées ve Granulés Halinde

TRICALCINE

En kuvvetli mukkavidir

Laboratoire des Produits SCIENTIA . 21, rue Chaptal, Paris. 9e A¹

